

Protokoll nr 1

Toimumise koht: Keskkonnaministeerium, Narva mnt 7a, Tallinn

Osalejad: Jahindusnõukogu liikmed
Tõnu Traks – Keskkonnaministeerium (esimees)
Alo Ling – Jahiühistu Pistrik
Jaanus Elts – Eesti Keskkonnaühenduste Koda
Tiit Randla – Riiklik Looduskaitsekeskus
Madis Otsa – Läänemaa keskkonnateenistus
Margus Puust – Eesti jahimeeste Selts
Taavi Veskimägi - Riigikogu
Mait Värk – Eesti Talupidajate Keskliit
Peep Männil – Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskus
Tiit Randveer – Eesti Maaülikool
Ando Eelmaa – Eesti Erametsaliit
Helmer Jõgi - Riigikogu
Priit Piilmann – Eesti Jahimeeste Selts

Külalised ja eksperdid

Jaanus Kala (Keskkonnaministeerium)
Kaarel Roht (Keskkonnaministeerium)
Egon Niitsee (Keskkonnaministeerium)

Puudusid: Jahindusnõukogu liikmed
Aigar Kallas – Riigimetsa Majandamise Keskus
Harri Valdmann – Tartu Ülikool

Päevakord:

1. Sissejuhatus
2. Jahindusnõukogu töökorra kinnitamine
3. Jahinduse arengukava eelnõu tutvustamine
4. Jahinduse arengukava eelnõule hinnangu andmine
5. Lõppsõna

1. **Tõnu Traks** ütles tervitussõnad ning tutvustas esimesel istungil osalevaid jahindusnõukogu liikmeid. Vastavalt Keskkonnaministeeriumi põhimäärusele on jahindusnõukogu funktsiooniks keskkonnaministri nõustamine, mis tähendab ühtlasi, et keskkonnaminister võib oma otsused teha ka jahindusnõukogust sõltumata. Kõigil jahindusnõukogu liikmetel on võrdne hääleõigus otsuste langetamisel.
2. **Egon Niitsee** tutvustas jahindusnõukogu töökorra eelnõu ja palus jahindusnõukogu liikmetel edastada ettepanekuid eelnõu muutmiseks. Täiendavaid ettepanekuid töökorra muutmiseks ei esitatud.

Otsustati: Kinnitada jahindusnõukogu töökord ühehäälselt (lisatud).

3. **Egon Niitsee** tutvustas jahinduse arengukava eelnõu aastateks 2008 – 2013, peatudes sealjuures kõige enam erimeelsusi põhjustavate punktide juures:
 - a. jahiõigus ja jahimaa suurus
 - b. riigi kasutuses olevate jahipiirkondade edasine staatus
 - c. kes määrab iga-aastased küttimislimiidid?
 - d. jahimaade korraldamine
 - e. uluksõraliste ja kopra tekitatud kahjude hüvitamine
 - f. riigi ja kolmanda sektori funktsioonid jahinduse korraldamisel

Egon Niitsee esitas ka jahindusnõukogu liikmetelt e-posti kaudu eelnevalt edastatud muudatusettepanekud, mida muuhulgas arutati edasise diskussiooni käigus.

Jahindusnõukogule edastati ka Keskkonnaministeeriumi arendusosakonna soovitus, mille järgi tuleks arengukava eelnõu muutmisel pigem üldistada ja mitte minna liialt detailidesse.

4. Arengukava eelnõu arutelu alustas **Tõnu Traks**, lugedes ette istungilt puuduva **Aigar Kallase** e-posti kaudu edastatud seisukoha: „Arvan lihtsalt seda, et jahinduse arengukava koostamise protsess on olnud juba piisavalt pikk ning valuline, sellega seotud ootused kõrged - kinnitamisega venitamine tooks Eesti jahindusele tervikuna ainult kahju. Ehkki arengukava tekstis on punkte, milledele võiks ehk hoopis teisiti läheneda (nt RMK tegevuse kohta esitatud väide sokkude ja kitsede küttimise struktuuri võimalikust negatiivsest mõjust asurkondadele, mille asemel võiks võrdluse alusena hinnata hoopis asurkondi endid), on nüanssides väitlemise asemel arukas edasi liikuda. Minu ettepanek on konstateerida fakti, et ideaalset lahendust küll võib-olla veel ei ole, aga vähemalt loovad arengukava projektis ettepanud eesmärgid ja tegevuste loetelu võimaluse sellele lähemale jõuda. Ja kui jahindusnõukogust tõepoolest kujuneb konstruktiivne tööorgan, on meil kõigil arengukava rakendamisele, samuti selle parendamisele ja täiendamisele, ka tulevikus võimalus kaasa aidata”.

Enne sisulist arutelu selgitas **Tõnu Traks**, et Keskkonnaministeerium on arengukava eelnõu lepingujärgse koostaja (iap Arenduse OÜ) käest vastu võtnud ning seega on ministeerium eelnõu üldkontseptsiooni heaks kiitnud. Eelkõige oodatakse jahindusnõukogu liikmetelt täpsustavaid või selgitavaid ettepanekuid. Kui arengukava eelnõu üldkontseptsioon ei leia heaks kiitmist, tuleks ministrile teha ka vastavasisuline ettepanek uue protsessi alustamiseks.

Taavi Veskimägi tegi ettepaneku võtta ette Egon Niitsee esitatud eelnõu punktid ning anda jooksvalt hinnang eesmärkide ja tegevuste kohta, käsitledes paralleelselt ka e-posti kaudu edastatud ettepanekuid. Ettepanek leidis heakskiitmist.

Esimese põhjalikuma arutelu põhjustas planeeritav muudatus, mille järgi tekib jahimehest maaomanikul õigus pidada jahti väikeulukitele kinnistu suurusest sõltumata.

Egon Niitsee: Arengukava koostamiseks kokku kutsutud töörühma valdav enamus oli arvamusel, et praegu kehtiv 20 ha piirang on meelevaldne ja põhjendamatu. Piirangu kaotamine võimaldaks maaomanikel operatiivselt kütida eelkõige probleemiseid ja see ei avaldaks mingit mõju väikeulukite asurkondadele.

Margus Puust: Eesti Jahimeeste Seltsi (EJS) seisukoht selles osas põhineb liikmete

hulgas läbi viidud küsitlusel. 90% vastanuist ei pooldanud nimetatud piirangu kaotamist. Muuhulgas tuleks kindlasti välja tuua, millistest väikeelukitest räägitakse. Näiteks on küsitav mereäärsete kinnistute omanike õigus pidada linnujahti ning millistele ulukitele saab väikesel maa-alal tegelikkuses väikeuluki jahti pidada. Kui siiski jäädakse piirangu kaotamise juurde, tuleks sealjuures sisse viia rida täpsustusi. Lisaks on oluline arvestada sellega, et kaoks ära nn „paugukontroll” ja kohalikel jahimeestel on raskem olla kursis jahimaal toimuvaga ning oma osa on ka turvalisuse vähenemisel. Ühtlasi ei ole ka õiguskantsler pidanud selle piiri seadmist põhiseadusega vastuolus olevaks ning pigem on see maaomanikele vastutulek, sest minimaalne territoorium väikeelukite kütamiseks oleks 400 – 450 ha. Kehtiva piirangu kehtestamisel lähtuti maaomandi keskmisest suurusest, mis on ligikaudu 20 ha. Kokkuvõttes EJS selle piirangu kaotamist ei poolda ning see on kehtestatud ikkagi ulukiasurkondade kaitse eesmärgil.

Mait Värk: Ühe lahusmaatüki pindala on keskmiselt 10 ha ning valdav osa maaomanikke ei saa seda õigust praegu kasutada. Kui siiski tahetakse mingi piirang sätestada, siis võiks see olla näiteks 5 ha. Pigem on praegu väikeulukeid vaja kütida ja seda saab teha muuhulgas varitsusjahiga. Kokkuvõttes võiks selle piirangu kaotada, kuid kui tahetakse seda siiski piirata, siis olgu see piirang pigem 5 ha.

Tiit Randveer: Selle piirangu võiks kaotada ja põhjendus oleks selline, et olgu see maaomand kui suur tahes, jahti saab pidada ikkagi isik, kellel on jahitunnistus ning üsna tõenäoliselt on ta ka kohaliku jahindusorganisatsiooni liige. Viimasel juhul ei ole ta üldse seotud maaomandiga, vaid otsib seda kährikut või rebast kogu jahipiirkonna territooriumilt. Kui siiski kasutatakse jahipidamiseks maaomandit, siis seda eelkõige hallrästaste jms hirmutamiseks. Nii või teisiti, üldjuhul maaomandil jahipidamisest rääkida ei saa, kuivõrd tegeletakse hoopis probleemisendite kütimisega.

Margus Puust: Jahipidamisest saab siiski rääkida just mereäärsete kinnistute puhul.

Tiit Randveer: See võib kõne alla tulla küll ning kunagi oli ka selline piirang, mis lubas koeraga jänese jahti, kui maa-ala suurus oli vähemalt 500 ha.

Egon Niitsee: Seitsme maakonna tulemusi ekstrapoleerides väljastatakse maaomanikele iga aasta keskmiselt 100 väikeuluki kütimisluba. Nende alusel kütitakse aastas ligikaudu 150 lindu, 100 väikekiskjat, 20 kobrast ja mõned jänessed. Tartumaal kütitakse aastas ligikaudu 60 kajakat lennuvälja alalt ning 20 minki kalakasvatusest. Järvemaal kütiti 2005. aastal 9 hallrästast ja 1 rebane. Kui kalakasvatuse või lennuvälja territoorium oleks olnud näiteks 19 ha, siis puuduks õigusaktides sätestatud võimalus probleemisendite kütimiseks.

Margus Puust: Võib-olla olekski siinkohal mõistlik välja pakkuda mingi kompromiss, näiteks piirang võiks olla edaspidi 5 ha ja mereäärsel kinnistutel oleks keelatud linnujaht. Rebase ja kähriku kütimise vastu ei oleks tõenäoliselt keegi.

Taavi Veskimägi: Mait Värgi lähenemine leida kompromiss on õige, sest nii 20 ha kui ka 5000 ha on kokkuleppeline – kirik keset küla lähenemine. Tõenäoliselt ei ole olemas ühtegi jahindusorganisatsiooni, kes ei annaks maaomanikule väikeulukiluba. Täielik piirangu kaotamine võib saada probleemiks just suvila rajoonides ja teisalt kaoks tõepoolest nn „paugukontroll” kohalike jahimeeste poolt. Kokkuvõttes võikski kompromissiks olla näiteks 5 ha.

Andu Eelmaa: Olles olnud ühe osalisena arengukava koostamisel, ei ole ma kunagi toetanud sellise kantsliku piirangu kehtestamist, sest raske on sellele põhjendusi leida. Tänapäevane olukord on selline, kus seda võimalust kasutatakse vähe ja kütimine on marginaalne. Kogu selle asja mõte ongi teatud erivajaduste rahuldamine. Kõik muud piirangud, nagu tiheasustusaladel jahipidamise keeld, ohutusnõuded jne jäävad kehtima, mistõttu väga väikese kinnistu omanik ei saa nagunii jahti pidada. Ka 5 ha on

samuti kunstlik piirang. Pigem võiks olla paindlik ja kui piirangu kaotamisel tekivad probleemid on võimalik seda muuta. Miks ei võiks proovida radikaalseid lahendusi, mis lahendaks spetsiifilisi probleeme. Kõik saavad aru, et oma kinnistul ei saa üldjuhul tegeleda tavalise jahipidamisega.

Kaarel Roht: Egon Niittee esitatud andmete järgi väljastab keskkonnateenistus maaomanikele aastas ligikaudu 100 luba, kuid kui me kaotame 20 ha piirangu, võib see arv oluliselt tõusta. Teisalt tuleb kokku leppida, kas me tahame ulukeid majandada asurkonna või üksikindiviidi tasemel.

Peep Männil: Sisuliselt majandame me ainult suurulukeid ja väikeulukeid ei ole me kunagi majandanud. Kõige suurem argument selle piirangu kaotamise vastu võiks olla mereäärased alad ja seetõttu võiks keegi neid ohte põhjalikumalt selgitada. Pindalalise piirangu kaotamises ohtu asurkondadele ei ole.

Ando Eelmaa: Ka mereäärased alad ei pruugi probleemiks olla, sest enamus mereäärsete kinnistute või koguni kruntide omanikest ei ole jahimehed. Võtame tõsiasja, et 1% Eesti elanikest on jahimehed.

Peep Männil: Kõige suurem oht seisneb selles, et mereäärsete kinnistute omanikud keelavad jahipiirkonna kasutajatel jahipidamise, et seal ise jahti pidada ja tekivad n.ö augud jahimaa sisse. Kui siiski säilib mingi piirang, siis on ka mereäärsete kinnistute omanikel huvi kuuluda kohaliku jahindusorganisatsiooni koosseisu.

Egon Niittee: Üheks arengukava meetmeks on suurendada jahimeeste arvu, ja seda eeskätt maaomanike arvelt, mistõttu selle piirangu kaotamine oleks üks meede, mis aitaks kaasa vastava huvi tekkimisele.

Tõnu Traks: Üks võimalik kompromiss oleks pindalalise piirangu kaotamine, aga kehtestada piirangud teatud liikide osas.

Ando Eelmaa: Mõistlik oleks haned ja pardid välja jätta.

Margus Puust: Aga kes siis kontrollib, et pauk tehti just kajakale?

Mait Värk: Sisemaal võib just mõnele maaomanikule veelinnu jaht olla atraktiivne.

Peep Männil: Maaomanikule võib olla atraktiivne luua teatud sorti märgala ja toita linde küttime eesmärgil.

Tõnu Traks: Aga see on juba jahipidamine ja see ei haaku eelnevalt esitatud ettepanekuga.

Margus Puust: EJS presidendina pean ma arvestama ka kuni 5000 jahimehe arvamust piirangu kaotamise kohta.

Helmer Jõgi: Margus Puusti viidatud küsimustikku ja selle vastuseid lugedes, olles samas hariduselt matemaatik, ning teades natuke küsimustike korraldamise ja koostamise loogikat ja meetodikat, siis need on avatud küsimused ehk mida küsid, seda saad ka vastuseks. Kasutada seda küsimustikku argumendina, siis sisemus tõrgub seda aktsepteerimast.

Taavi Veskimägi: Siin taga on siiski maaomanike varjatud soov rohkem jahti pidada ja see on ka see varjatud agenda, mis kogu selle debati taga seisab, olgem ausad. Küllap seda tuleb ka aktsepteerida ja sinna suunas kogu see arengukava liigubki. Aga liiguks siiski samm-sammult. Jahipiirkonna kasutajatel peaks ka edaspidi säilima siiski suurem kontroll jahipiirkonnas toimuva üle. Sellest tulenevalt oleks 5 ha siiski mõistlik, ehkki asurkonna majandamise loogikat siinkohal ei ole.

Kaarel Roht: Kui arengukava üheks eesmärgiks oli jahimeeste meelitamine EJSi liikmeks, siis selle piirangu kaotamine selle eesmärgi täitmist ei toeta. Mida see 20 ha piirang takistab? Pigem soodustab see jahimeeste saamist EJSi liikmeks.

Priit Piilmann: Praegu on selline olukord, kus arengukavaga on vastandatud esiteks EJSi liikmed ja teised jahimehed ning maaomanikud ja jahimehed üleüldse. Käimas on vastavasisuline vaidlus kes ja kus saab jahti pidada. Peamised probleemid tulevad

siiski praegu riigile antud jahipiirkondade aladelt. Täna ei ole Eestis ühtset jahindust. Riiklike jahialade kaotamisega laheneks ka paljud esile kerkinud probleemid. Samas arutluse all oleva piirangu kaotamine võib jahimeeste killustatust veelgi suurendada.

Helmer Jõgi: Me oleme pikalt seda teemat arutanud, aga litsentseeritud jahimehi, kes saaks oma kinnistul jahti pidada, me ei taha usaldada. Milles küsimus, mehed? Kaotame selle pindalalise piirangu, sealjuures mereäärsete erisustega.

Tõnu Traks: Mida arvatakse piirangu kaotamisest mereäärsete erisustega? Kas hääletame?

Taavi Veskimägi: Hääletamine ei ole hea variant, pigem jätame selle ministri otsustada.

Tõnu Traks: Variandid oleks: piirangu täielik kaotamine, piirangu kaotamine mereäärsete erisustega ja 5 ha piirang mereäärsete erisustega.

Ando Eelmaa: Minu hinnangul läheb Taavi Veskimäe pakutud 5 ha piirangu kehtestamine tema eelnevate kommentaaridega vastuollu, kus ta pakkus, et see teema vajaks täiendavat analüüsi. Ka 5 ha pakkumine on kohvi paksu pealt ennustamine. Ma tahaks toetada Helmer Jõgi mõtet, et jahimehed ise töötavad praegu nende jahimeeste vastu, kes tahaks oma kinnistul kaitsta kalakasvatust, istandust vms, kui kinnistu asub näiteks väljaspool jahipiirkonda kuhu ta tegelikult kuulub. Me ei saa nõuda, et jahimees oleks igal pool nimekirjas. 20 ha on selgelt meelevaldne.

Tõnu Traks: Kas jääme siiski täiendava analüüsi juurde ja sõnastame selle ka vastavalt arengukavas?

Otsustati: Maaomanikust jahimehele kehtestatud kinnistu suurusel tuleneva piirangu kaotamine vajab täiendavat analüüsi ning jahinduse arengukavas tuleks näha ette vastav tegevus.

Teise punktina arutati võimalust õigusaktides sätestada jahipiirkonnas olulise suurusega kinnistut omava jahimehe õigus saada kohaliku jahindusorganisatsiooni liikmeks.

Egon Niitsee: Nimetatud muudatuse vajadus tuleneb sellest, et piirkonniti väldivad jahindusorganisatsioonid teadlikult uute liikmete vastu võtmist ja seda üldjuhul äriilistel eesmärkidel tegutsevates jahipiirkondades. Sellisel juhul tekib sama totter olukord nagu tänapäeval riigile antud jahipiirkondade aladel, kus kohalikud elanikud ei saa osa jahinduslikust tegevusest. Olulise suurusega maaomand ehk jahipiirkonnas elavate ulukite elupaik on piisav argument, et kohalikel elanikel tekiks õigustatud ootus saada soovi korral osa jahindustegevusest. See on paljuski maaelanikkonna õiglustunde küsimus.

Margus Puust: Sellisel kujul, et maaomanikul on õigus sinna kuuluda, võiks ta ka jääda.

Tõnu Traks: Praegusel kujul õigus ei tähenda, et jahindusorganisatsioon peab maaomanikust jahimehe kohustuslikus korras vastu võtma. Tänapäevane õigusruum seda ka ei võimalda.

Ando Eelmaa: Kui me arengukava koostamisel sellest rääkisime, siis see oli laiem ja üldisem probleem, et jahimehed vananevad, maaomanikud ei ole piisavalt kaasatud. Jne. Maaomanike poolt oli ka signaal, et paljud jahindusorganisatsioonid tõrjuvad neid, kuigi neil on oluline maaomand piirkonnas. Küllaltki konsensuslik seisukoht oli, et maaomanikust jahimehe peaks kohalik jahindusorganisatsioon kohustuslikus korras võtma liikmeks, kui ta soovi avaldab ja tal on olulise suurusega maaomand. Milline on

olulise suurusega maaomand, see on edaspidiste kokkulepete küsimus. Ja väide, nagu ei saaks mittetulundusühistut kohustama liikmeid vastu võtma ei ole õige, sest on rida näiteid, kus see on võimalik. Näiteks maaparandusühistutel on kohustuslikud liikmed ja veel enam, inimene ei saa isegi keelduda olla selle ühistu liige. Seega, kõik on võimalik, kui seadusandjal on tahe seda muuta.

Peep Männil: Kui tegemist on konfliktse maaomanikuga, siis ega see midagi ei lahenda. Ta võib sinna kuuluda, kuid talle ei anta näiteks ühtegi luba.

Priit Piilmann: Tuleks jääda siiski selle juurde, et maaomanik on õigus kuuluda jahipiirkonna koosseisu ja see ei tähenda veel jahindusorganisatsiooni kohustust ta oma liikmeks arvata. Õigusaktidega võiks tulevikus fikseerida, millistel tingimustel on jahindusorganisatsioonil õigus keelduda maaomanikku vastu võtmast. Arengukavas on see praegu hästi sõnastatud. Probleem on terav muidugi riigile antud jahipiirkondade alal.

Helmer Jõgi: Mehed, me murrame jällegi lahtisest uksest sisse. Iga jahindusorganisatsiooni huvi peaks olema see, et tema ridades oleks võimalikult palju maaomanikke ja seda eriti kahjude hüvitamist silmas pidades.

Margus Puust: Jällegi tuleks öelda, et liiga palju vastandatakse jahimehi ja maaomanikke. Kui jahimeestega rääkida, siis kõik saavad aru, et maaomanike kaasamine on prioriteet ja neid ei saa ukse taha jätta. Kui saavad lahendatud riigijahimajandite probleemid, siis leiab lahenduse ka see küsimus.

Otsustati: Kiita heaks arengukavas planeeritud tegevus, mille järgi sätestatakse õigusaktides jahipiirkonnas olulise suurusega kinnistut omava jahimehe õigus saada kohaliku jahindusorganisatsiooni liikmeks.

Kolmanda punktina arutati õigusaktides sätestada jahipiirkonna kasutaja õigust pidada jahti maaomandil, kui maaomanik ei ole jahipidamist keelanud.

Mait Värk: Enne sisse astumist peaks ikka koputama ja seetõttu ma seda toetada ei saa.

Ando Eelmaa: See punkt on diskussioonide käigus oma kuju muutnud ja algselt olin ka mina selle vastu. Paraku ei ole praktikas lepingute sõlmimist planeeritud mahus toimunud. Põhjuseks on maaomandi killustatus, omanikega kontakti saavutamine jne. Miks peaks jahipidamine olema automaatselt lubatud maatulundusmaal? Põhjendus olekski selline, et vastasel juhul ei oleks võimalik küttida ja ulukikahjustusi ennetada ning see on ju maaomanikele kasulik. Näiteks Saksamaal on kogu metsamaa automaatselt jahimaa ja jahipidamist ei saa keelata. Siinkohal on kindlasti oluline, et tulevikus toimuks maaomanike shipärane teavitamine selle sätte sisust.

Peep Männil: Siinkohal on ka seos planeeritava ulukikahjude hüvitamise korraga, kus planeeritaval kujul on kõigil maaomanikel võimalus taotleda kahjude hüvitamist. Vastasel korral oleks selline õigus ainult neil, kellel on jahimeestega leping. See punkt peaks olema maaomanikele isegi kasulik.

Margus Puust: Praktikas ei vastagi tänane seadus tegelikule elule, st maksimaalse pingutamise korral ongi võimalik sõlmida lepingud vaid 15% maaomanikega. Probleemiks ongi maaomanikega kontakti saamine.

Kaarel Roht: Viimase statistika järgi on 50% jahimaast lepingutega kaetud.

Egon Niittee: Pindalaliselt on üle poole lepingutest seotud siiski Riigimetsa Majandamise Keskusega.

Otsustati: Kiita heaks arengukavas planeeritud tegevus, mille järgi sätestatakse õigusaktides jahipiirkonna kasutaja õigus pidada jahti maaomandil, kui maaomanik ei ole jahipidamist keelanud.

Neljanda punktina arutati riigile antavate jahipiirkondade staatust

Egon Niitsee: Arengukava eelnõu näeb ette tänaste riigi hallatavate jahipiirkondade tegevuse analüüsi ning lähtudes riigi jahinduspoliitikast ja strateegilisest vajadusest sõnastatakse riigi hallatavate jahipiirkondade ülesanded. Kehtiva jahiseaduse sätted nende alade vajalikkusest on deklaratiivsed. Siiani pole keegi välja pakkunud avalikust huvist tulenevaid põhjendusi nende alade säilimiseks, välja arvatud loomaökoloogiliste uuringute läbiviimise võimaldamine. Konkreetne piirkond jääks Kilingi-Nõmme ja Tipu riigijahipiirkondade alale (valdavalt riigimaa), mis omakorda külgneb Soomaa Rahvuspargiga. See uurimisala on lisaks Keskkonnaministeeriumi haldusala asutustele vajalik ülikoolide praktikabaasina ja üldiste loomaökoloogiliste uuringute teostamiseks. Idee on pälvinud ka rahvusvahelist huvi ja on ainulaadne kogu Euroopas.

Tiit Randla: Loomaökoloogilisi uuringuid saaks teha ka eramaadel.

Margus Puust: Toetan seda seisukohta, et uuringuid saaks teha ka eramaadel.

Peep Männil: Eramaadel uuringute teostamine võib kaasa tuua teatavaid jahindustegevuse piiranguid ja seda eriti tingimustes, kus on plaanis teostada teatud manipulatsioone või eksperimente ulukiasurkondade teaduspõhise kasutamise eesmärgil.

Tiit Randla: Nõustun, et riigimaadel on see vähem valulisem, kuid praegune sõnastus justkui välistaks eramaadel sellise tegevuse.

Taavi Veskimägi: Milline on praegune ministeeriumi positsioon? Ma saan aru, et praegu jääks ikkagi tänase 9% asemel ainult üks jahipiirkond ehk nn uurimisala Kilingi- Nõmme ja Tipu jahipiirkondade näol.

Tõnu Traks: Jah

Taavi Veskimägi: Ma tegelikult näeks ka uuringute tegemisel EJSi rolli suuremana kui täna, mistõttu võiks ka arengukava sõnastust muuta selliselt, mis võimaldaks ka EJS korraldada seda tegevust ehk selline uurimisala võiks tulevikus olla kolmanda sektori hallata.

Tiit Randveer: Kui selline ala on kolmanda sektori aladel, siis võib muidugi tekkida teatud konflikt, sest võimalikud on ka teatud jahinduslikud manipulatsioonid, näiteks kiskjate arvu suurendades jne.

Taavi Veskimägi: Kõik see võibki tulevikus olla riigi ja kolmanda sektori kokkulepete küsimus.

Tõnu Traks: Selge on ka see, et kõiki uuringuid ei saagi ühel alal teha, mistõttu EJS on siin partneriks nii või teisiti. Arengukavas peaks seda vastavalt ka sõnastama.

Helmer Jõgi: Milline on RMK seisukoht?

Tõnu Traks: RMK seisukoht on, et võiks säilida viis jahiala, kuid Keskkonnaministeeriumi ja tõenäoline RMK nõukogu seisukoht on, et nende alade vajalikkus ei ole piisavalt põhjendatud. Paljud probleemid, mis on ka arengukavas üles tõstetud, ongi tulnud nende jahipiirkondade olemasolust.

Ando Eelmaa: Viimase väitega täiesti nõus.

Priit Piilmann: Milline on planeeritavate muudatuste ajakava?

Tõnu Traks: Jahipiirkonnad on omadega kahjumis ja juba sellel aastal ei kaeta kahjumit RMK üldisest eelarvest. Küsimusega on väga kiire ja seda just eelarvet

silmas pidades. Lisaks on see seotud kogu RMKs toimuvate muudatustega.

Helmer Jõgi: Kuigi nõukogu liikmena tean, et RMK nõukogu ei ole seda veel arutanud, on selge et muudatuste tegemistega on kiire ja on väga oluline, et need alad leiaksid läbi korrektsete skeemide uued kasutajad.

Otsustati: Jahindusnõukogu ei näe vajadust riigi hallatavate jahipiirkondade olemasoluks, välja arvatud praeguste Kilingi-Nõmme ja Tipu jahipiirkondade baasil moodustatav riigi hallatav jahipiirkond loomaökoloogiliste uuringute teostamiseks. Keskkonnaministeeriumil reorganiseerida ülejäänud Riigimetsa Majandamise Keskuse jahimajandid ning vabanenud jahipiirkonnad anda eraõiguslike jahindusorganisatsioonide kasutusse. Muuta arengukava teksti selliselt, mis ei välistaks uuringute tarvis oleva ala haldamist tulevikus ka kolmanda sektori poolt.

Viienda punktina arutati iga-aastaste küttemislimiitide määramise temaatikat

Egon Niitsee: Arengukava eelnõu näeb ette, et jahilukite iga-aastased küttemismahud (v.a suurkiskjad) määrab edaspidi jahipiirkonna kasutaja, esitades enne uue jahihooaja algust maakonna keskkonnateenistusele jahilukite loendusandmed ja küttemissoovi. Keskkonnateenistustel on siiski õigus vajaduse korral jahipidamine liigiti keelata või peatada jahipiirkonna kasutusõiguse luba, kui ulukiseire tulemused näitavad jahilukite arvukuse langust alla kokkuleppelise miinimumi. Sellisel juhul ei teki ka jahimeestel maaomanikule kahju kompenseerimise kohustust, kuna siis on tegemist avaliku huviga, et säiliks asurkonna soodne seis. Tänapäevane olukord on pigem selline, kus küttemislimiidi otsustavad jahimehed loendusandmete esitamisega ning keskkonnateenistustel on sealjuures formaalne roll. Tänapäevane ulukiasurkondade seisund on hea ja kõrge arvukus põhjustab pigem vastuolu teiste maamajanduslike eesmärkidega. Riigi rolliks ongi praegu läbi kohustuslike küttemislimiitide sundida jahimehi teatud liikide arvukust piirama. Arengukavas planeeritud tegevuste järgi tekib jahipiirkonna kasutajatel reaalne vastutus maaomanike ees ja see peaks tulevikus motiveerima jahimehi hoidma ulukite arvukus optimaalsena. Siinkohal ei saa lihtsalt minna vastuollu põhimõttega, et kes vastutab see ka otsustab. E-posti kaudu laekunud ettepanekud on järgmised:

T. Veskimägi on arvanud, et enne uue jahihooaja algust tuleks jahilukite küttemissoovi vanuseline ja sooline struktuur kooskõlastada keskkonnateenistusega.

Seevastu P. Männil arvab, et keskkonnateenistusele ja Metsakaitse- ja

Metsauuenduskeskuse ulukiseireosakonnale peaks jääma iga-aastaste küttemismahtude ja –struktuuri määramisel nõuandev ja soovituslik roll.

Tiit Randveer: Pakuks välja sellise vahepealse variandi, et see mis puudutab küttemismahtu üldiselt, see võiks tõepoolest olla jahipiirkonna kasutajate otsustada. Kui nüüd rääkida küttemisstruktuurist, siis võiks ka see olla jahimeeste otsustada, kui meie suurulukid oleksid sarvitud nagu näiteks jänessed. Paraku võib siiski olla väga suunatud huvi sarviliste suunas. Struktuuri rikkumine võib asurkonnale olla oluliselt negatiivsema mõjuga, kui üldise arvukuse langus. Igal juhul tuleks kaaluda vähemalt küttemisstruktuuri osas soovitude edastamist jahipiirkonna kasutajatele.

Ando Eelmaa: See kõik võiks jääda ka jahimeeste ja maaomanike omavahelise kokkuleppele küsimuseks, st kui maaomanik on valmis taluma suuri ulukikahjustusi või kui talle need kompenseeritakse, siis võib ka ulukite arvukus olla väga kõrge ja

samas n.ö trofeerohke. Paljuski on see jahipiirkonna otsustada, milline strateegia valida.

Margus Puust: EJS ei poolda seda, et küttemislimiidid oleks ainult jahipiirkonna kasutaja otsustada, kuivõrd see peaks ikkagi olema laiem ringi otsus. Otsustajate ringi võiks moodustada jahipiirkonna kasutaja, miks mitte ka EJS, maaomanikud ja keskkonnateenistus. Kogu selle küttemisstrateegia võiks paika panna see sama jahindusnõukogu ja selle võiks kinnitada kasvõi minister määrusega. EJSi arvates peaks küttemisettepanekud olema mitte soovitusena vaid kohustusena. Sellega me reguleerime ka kahjustuste probleeme.

Taavi Veskimägi: Meil on kolm osapoolt: maaomanik, EJS ja riik. Me räägime palju ainult ühest eesmärgist ehk kuidas eelkõige kahjustusi ära hoida, kui samamoodi on riigi huvi peremehetu vara ehk elujõuliste asurkondade hoidmine. Ka riik peab võtma vastutuse. Kõik nn kolmnurga osapooled peavad olema kaasatud. Maaomanikul on omavastutuse küsimus ja jahimehel on vastutus ning ka riigil peab olema mingi vastutus. Riik ei saa lasta jahimeestel kõiki loomi ära kütida.

Kaarel Roht: Kehtiva jahiseaduse üks põhimõte on säilitada jahilulukivaru taastuvvaruna võimalikult paljudele isikutele, see ongi riigi huvi. Soovitus ei ole kohustus.

Taavi Veskimägi: Struktuuri, kui kõige kriitilisema elemendi, peaks siiski riik kooskõlastama.

Helmer Jõgi: Praktika näitab, et valiklaskmist tehakse tegelikult vähe ja kütitakse see, mis ette tuleb. See võiks olla tõepoolest paremini reguleeritud ja seetõttu pooldaks pigem seda kooskõlastamist.

Priit Piilmann: Kogu arengukavast kumab siiski maaomanike ja jahimeeste vastandamine. Kahjude kompenseerimise ja küttemislimiitide määramine on omavahel seotud ehk tulevikus saaks toimima põhimõte, et kes vastutab see ka otsustab. Minu hinnangul tuleks need kaks asja siiski lahutada, et metsas saaks ka tulevikus turismijahte korraldada. Arvan, et mingi jahipiirkonna ülesem ja laiemapõhjalisem suunamine peaks siiski jääma.

Peep Männil: Ma arvan, et siiski peaks kahjustuste eest vastutama üks osapool, sest kui me hakkame seda jagama, siis olekski praegune olukord, kus keegi ei vastuta. Kui riik kinnitab midagi, siis ei saa jahimehed ka võtta vastutust ning tulemuseks on see, et näidatakse näpuga riigi suunas. Mina näen asja teistmoodi ehk riigi ülesanne on eelkõige kindlustada asurkondade kvaliteetne seire. Riik peab ütlema, mis on see miinimum arvukus, millest madalam tase seaks ohtu asurkondade elujõulisuse. Täna kehtiv jahimaakorraldus annab selleks väga laiad piirid, kuid minimaalse arvukuse tase peaks olema kõrgem praegustest normidest, et tagada näiteks suurkiskjate toidubaas jne. Võib-olla ei olegi seda piirmäärat võimalik numbriga määrata, kuivõrd see peaks olema pigem kompleks erinevatest seireparameetritest või indeksitest (nt jäljeindeks, puittaimede kärpimisintensiivsus jne). Riiklikud institutsioonid peavad olema kompetentsed vajadusel pidurit tõmbama (vajadusel ka soolise-vanuselise struktuuri osas). Kui näiteks üks jahipiirkond laseb teatud piirkonnas ainult pulle, siis järgmisel aastal saab riik öelda, et pullide limiit on null. Küttemismahu ja -struktuuri osas peaks siiski riik andma igaaastased soovituselised

Taavi Veskimägi: Ma arvan, et tulevikus hakkab vastutus jagunema maaomaniku, jahimehe ja riigi vahel. Ma arvan, et ainult jahimehed kahjustusi maksma ei hakka.

Jaanus Kala: Ma arvan, et küttemisstruktuuri kooskõlastamine riigiga on oluline. See on selgelt riigi huvi. Kui jahimehed eiravad seda, siis järgmine aasta struktuuri ei kooskõlastata ja see olekski see mehhanism jahimeeste korralekutsumiseks.

Peep Männil: Riigil peaks igal juhul jääma õigus jahipidamine kas üldse, liigiti või

sooliselt keelata.

Jaanus Kala: Praegu on arengukavas kirjas, et ainult sel juhul võib riik seda teha, kui arvukus langeb alla miinimumi.

Peep Männil: Siis tuleks see võimalus lisada.

Taavi Veskimägi: Loogiline oleks siiski, et majandamisel ollakse jooksvalt protsessi ühe osana, mitte vajadusel ei keelata.

Jaanus Kala: Seire andmed võivad olla ka mõne aastase nihkega, mistõttu võime piduri tõmbamisega lootusetult hiljaks jääda.

Andu Eelmaa: Ma olen siiski kogu aeg olnud selle numbrilise küttemislimiidi andmise vastu, sest praktika on näidanud, et see ei ole midagi andnud. Maaomanikku ei huvita see number, vaid see, et ulatuslikke kahjustusi ei oleks. Kokkulepe peaks toimuma ikka jahimeeste ja riigi vahel.

Margus Puust: Mina isiklikult ei usu ühtegi soovituslikku asja, kuna üldreeglina need ei toimi. Oma kogemus ütleb, et jahiseltsid võtavad seda väga erinevalt. Meie kõigi huvi (sh maaomanike) on säilitada tugevad asurkonnad ja tänase seisuga tuleks tõepoolest mõne liigi puhul arvukust alla viia. Metskitse ja metssea arvukus on selgelt liiga kõrge.

Priit Piilmann: EJS peaks küttemisstruktuuri määramisel rohkem kaasa rääkima.

Tiit Randveer: Ühelt poolt on küttemisstruktuurist kinni pidamine väga vajalik, kuid teisalt tekib küsimus kuidas seda kõike kontrollida. Minu kogemus ütleb seda, et olgu see ette antud struktuur milline tahes, asi läheb ikka nii nagu tehakse. Seda on väga raske kontrollida. Ma arvan, et siiski piisaks ainult soovitustest, ehk kui teete nii, siis juhtub nii ja vastupidi. Ise teate millega riskite. Veelkord, kui me anname ette täpsed juhtnöörid kuidas käituda, siis peab olema võimalus ka seda kontrollida. Jahimeeste teadlikkust ei saa väga alahinnata.

Priit Piilmann: Siiski on võimalused lõualuude ja sarvede esitamise kohustuse näol olemas.

Tiit Randveer: Kitse ja soku lõualuud on kahtlaselt sarnased.

Peep Männil: Kui riik määrab mitu sokku või talle võime lasta, siis me jõuame jälle sinnamaale, et riik peab ka seda kontrollima ja jahimehed peavad koguma 100% lõaluudest jne.

Priit Piilmann: Aga kolmas sektor võib siinkohal riigile ise appi tulla ja aitab seda kontrollimist korraldada.

Egon Niitsee: Uluksõralistest on meil kaks liiki, kelle iga-aastase suremuse põhjustab valdavas osas inimene – need on põder ja hirv. Võib-olla tulekski ainult need liigid võtta suurema tähelepanu alla.

Ando Eelmaa: Küttemisstruktuuri järgimist kontrollivad jahimehe üksteise tegemisi jälgides – mingil määral toimib nn enesekontroll või naabusvalve. Kahjuks ei kuulu kõik jahimehed EJSi, vastasel korral oleks EJSil lihtne seda kaebuste peale kontrollida ja ka vastavalt suunata.

Priit Piilmann: Sellest tulenevalt ongi oluline ikkagi riikliku kontrolli vajadus.

Tõnu Traks: Me vaidleme ja otsime lahendust olukorrale, mis meil täna juba toimib ehk murrame sisse lahtisest uksest. Tegelikult esitavad ka täna jahimehed loendusandmed ja teavad täpselt, millise küttemislimiidi riik neile väljastab. Niikaua kui riik ei hakka ulukeid loendama, ei saa me rääkida mingist riiklikust kontrollist ja kooskõlastamisest. Täna ei ole ka põhjust jahimeest süüdistada ja öelda et ta on ebakompetentne. Ulukiasurkonnad on heas seisus, kuigi jahimeestel oleks täna arvudega manipuleerides võimalus muuta olukord vastupidiseks. Ainult soovitude esitamises ei näeks küll mingit ohtu ja see on ka jahimeestele endale pigem kasulik. Meil on ka vastav kompetents, et neid soovitusi anda.

Peep Männil: Kuna täna on ka keskkonnateenistuste tase väga erinev, mistõttu mõnel pool ollakse üsna paindlikud, kuid teisalt ei usaldata jahimehi üldse ja püütakse suunata asju, millest tegelikult ülevaadet ei ole. Seetõttu on soovitud kindlasti paremad.

Taavi Veskimägi: Täna on tõepoolest kütitud üsna konservatiivselt ja pigem vähe, kuid seda seetõttu, et ei ole olnud ka vastavat survet. Kui me rakendame planeeritava kahjude hüvitamise korra, siis olukord muutub kardinaalselt ja populatsioonid satuvad surve alla. Kuna arengukava on vaade vähemalt viieks kuni kümneks aastaks, siis ei tohiks tänaste asurkondade heast seisundist sattuda liigselt eufooriasse ja teha liiga julgeid otsuseid. Kui iga jahipiirkond võiks põtra lasta nii nagu tahab, siis võime ühel hetkel olla väga nukras seisus. Kui siin mainiti, et keskkonnateenistused, kus peaks töötama professionaalid, on väga erineva tasemega, siis jahipiirkonnad on veel erinevama tasemega. Võib-olla tuleks riigiametnike rohkem koolitada ja veelkord, struktuuri kooskõlastamise variant on oluline.

Tiit Randveer: On olemas veel üks variant ja läheneda liigiti erinevalt. Põder ja hirv on liigid, kelle suremust mõjutab jahimees püssiga. Kes mõjutab metskitse suremust? Ka jahimees püssiga, aga väga vähesel määral. Metssiga jääb sinna vahepeale. Põder ja hirv peaksid seetõttu olema rangemalt reglementeeritud. Näiteks metskitse suremust mõjutavad ikkagi hunt ja ilves ning meie suunamine ei tähenda siin peaaegu midagi, ma olen selles päris kindel. Milleks on vaja sellisel juhul anda ette kütmissstruktuur?

Tõnu Traks: Kompromissiks oleks sellisel juhul põdra ja hirve kütmissstruktuuri määramine ehk kooskõlastamine.

Otsustati: Muuta arengukava teksti selliselt, et jahilukite iga-aastased kütmissmahud (v.a suurkiskjad) määrab edaspidi jahipiirkonna kasutaja, esitades enne uue jahihooaja algust maakonna keskkonnateenistusele jahilukite loendusandmed ja kütmissoovi. Põdra ja hirve kütmissstruktuur kooskõlastatakse keskkonnateenistusega.

Kuuenda punktina arutati uluksõraliste ja kopra tekitatud kahjustuste hüvitamise temaatikat

Egon Niitsee: Arengukava ühe tegevusena nähakse ette uluksõraliste ja kopra

tekitatud kahju hindamise meetodika ja hüvitamise korra väljatöötamine. Kahjustuste hüvitamise korra kehtestamisel on eesmärgiks maaomanike ja jahipiirkonna kasutajate motiveerimine vältimaks kahjustusi metsa- ja põllumajandus- ning jahindustegevuse kaudu. Nimetatud korra väljatöötamisel lähtutakse sellest, et tulevikus kannavad kahju maaomanik ja jahimees kahepeale, st kahju, mis ületab maaomaniku omavastutusmäära hüvitab kahjusaaja nõudmisel jahipiirkonna kasutaja. Jahindustliku regulatsiooni toetamiseks looaks veebipõhine jahindustlik infosüsteem, mis võimaldab jahipiirkonna kasutajatel saada ülevaade kõigist metsa- ja põllumajanduslikest töödest, mis loovad eeldusi ulukikahjustuste tekkeks. Kogu korra väljatöötamine on suur väljakutse ja seda eriti metssigade tekitatud põllumajandusliku kahju hüvitamist silmas pidades. Täna jahindustsüsteemi valguses ei ole kahjude hüvitamise korra kehtestamisele teisi alternatiive peale maaomanike osalise jahiõiguse laiendamise.

Margus Puust: Näiteks Soome jahimehed maksavad riigile iga-aastaselt nn jahipidamise maksu, mida riik vastavalt kahjunõuetele jagab omakorda laiali maaomanikele. Sellega korvatakse ainult põdra kahjustused. Minu arvates peaks Eestis sama moodi riik võtma nn kassapidaja rolli, muidu see praktikas toimima ei hakka.

Tegelikud kahjud on kindlasti suuremad, kui me ette kujutame. Enamus jahipiirkonna kasutajatel ei ole võimekust kahjustusi hüvitada, kuna summad küündivad sadadesse tuhandetesse kroonidesse.

Kaarel Roht: Ma siiski täpsustaks Soome korda, kus põdra lubasid väljastab Põllumajandusministeerium ja määrab ka lubade hinna ning sealt laekuvad põhilised vahendid kahjude hüvitamiseks. Meie oleme läinud seda teed, et jahiloa hinna kehtestab jahipiirkonna kasutaja.

Priit Piilmann: Riigi funktsioon võiks olla selline, et luuakse uus riiklik maks ja tekitatakse teatud fond ning selle fondi ulatuses hüvitatakse kahjud. Arengukavas on mindud liiga detailseks välja ütle misega, et kahjud kannavad maaomanik ja jahimees kahe peale. Me ei tea veel päris täpselt, kuidas see asi edaspidi välja hakkab nägema.

Ando Eelmaa: Tuleb nõustuda, et on mindud liiga detailseks ja see on isegi liiga ohtlik, sest vahepeal võib tekkida mõni parem idee. Ma olen ka järjest rohkem hakanud toetama mingi fondi loomist, kuigi samas peab selle fondi haldur olema võimeline tuvastama vastutaja ja vastavalt lisa küsima. Kuidas hüvitatakse kahjud aladel, kus puudub rentnik? Mis puudutab selle jahindusliku infosüsteemi loomist, siis see saab olema kindlasti keerukas ülesanne, mille käigus tuleks vältida maaomanike liigset koormamist topeltandmete esitamiseks.

Taavi Veskimägi: Ikkagi tuleks silmas pidada seda solidaarsuse põhimõtet. Ükski põder ei ole jahipiirkonnas ketis, mistõttu tuleks seda vaadata rohkem tervikuna. Kindlustustoode läheks muidugi kalliks. Fond oleks siiski parem idee ja ka riik peaks sinna panustama. Näiteks RMK on ka üks maaomanik, kellele tuleks kahjusid kompenseerida. Kokkuvõttes peaks see asi olema solidaarne ja kogu Eestit hõlmav.

Ando Eelmaa: Mina arengukava sõnastust ei muudaks, kuna ka selle fondi moodustamine võib olla komplitseeritud ja me ei suuda seda lahendada. Igasuguste fondide puhul ongi see oht, et jahipiirkonna kasutaja maksab iga-aastaselt kindla maksu ja kõik läheb sama moodi edasi, sest tal ei ole konkreetset kohustust kohalike maaomanike ees. Kui on kahjustused, siis makstakse need fondist kinni, kuid lõppkokkuvõttes ei toimu ulukite jahinduslikku regulatsiooni ja iga-aastase fondi maksed suurenevad.

Egon Niitsee: Algselt oligi idee teha vastav kahjustuste fond. Kogu selle asja miinuseks on aga see, et konkreetset jahipiirkonna kasutajal ei teki otsest vastutust kohalike maaomanike ees, vaid vastutus on kaudne ja see ei stimuleeri hoidma ulukite arvukust optimaalsena. Selline olukord on praegu Soomes ja selle eest on meid hoiatatud. Teise probleemina tõstatub siin ka kogu selle fondi administreerimise kulukus ja keegi peab ka selle kinni maksma. Kas maksumaksja? Üheks lahenduseks oleks, kui seda fondi haldavad jahimehed ise ehk EJS, kes võib ka vajadusel välja arendada teatud solidaarsusel põhineva kindlustustoote. Praeguse arengukava kontseptsiooni järgi on eeldatud, et kahjustuste hüvitamine toimub siiski jahipiirkonna siseselt ja riik loob vastava õigusliku raamistiku.

Taavi Veskimägi: Tuleb nõustuda, et jahinduse korraldamine peakski Eestis olema kolmanda sektori ülesanne ja sealjuures tuleb vaadata õigusi ja kohustusi koos. Kui me ei suuda täna koondada kõiki jahimehi ühe organisatsiooni alla, siis ei saa me jahimeestele panna ka teatud kohustusi, kuna pole suutlikust kohustusi välja kanda.

Tõnu Traks: Ettepanek oleks muuta arengukava teksti selles osas üldisemaks.

Tiit Randveer: Solidaarsuse põhimõtete toetuseks tuleks öelda, et ka jahipiirkonnad on oma elupaikade iseloomu poolest väga erinevad.

Margus Puust: Kui me räägime siiski fondist, siis see peaks ikkagi olema riiklik maksme.

Helmer Jõgi: Ärge mingem liiga detailseks.

Mait Värk: Mina olen seda meelt, et kahjustusi on võimalik ka vältida, mistõttu tuleks arengukavas kirjeldada ka seda temaatikat.

Tõnu Traks: On täiesti selge, et kahjustusi saab vältida ka muul moel kui püssiga. Näiteks metsigade söötmise lõpetamine suvel ongi omamoodi sigadus.

Otsustati: Muuta arengukavas teksti selliselt, mis üldistaks ulukikahjustuste hüvitamise korra väljatöötamiseks planeeritud tegevusi ja püüda hoiduda liigselt detailidesse minemast.

5. **Tõnu Traks:** Lp. Jahindusnõukogu liikmed, milline on üldine seisukoht jahinduse arengukava osas ja millise sõnumi edastame keskkonnaministrile.

Taavi Veskimägi: Põhimõtteliselt võiks selle dokumendi heaks kiita ja lõpliku seisukoha võiksime edastada e-posti kaudu, kui on sisse viidud täna otsustatud muudatusettepanekud. Iga nõukogu liige võiks sealjuures piirduda ei/jah ütlemisega.

Otsustati: Keskkonnaministeeriumil viia sisse jahindusnõukogu istungil käsitletud ja otsustatud parandusettepanekud ning saata parandatud arengukava versioon jahindusnõukogu liikmetele. Jahindusnõukogu liikmed edastavad oma lõpliku hinnangu e-posti kaudu.

Tulenevalt e-posti kaudu edastatud hinnangutest, otsustas jahindusnõukogu kiita heaks jahinduse arengukava eelnõu aastateks 2008 – 2013.

Juhataja: Tõnu Traks

Protokollija: Egon Niitsee

Saata: jahindusnõukogu liikmed